

IFJÚSÁGI RÉSZVÉTELI MÓDSZEREK AZ ASPEKTUS CSOPORT SZERVEZETEINÉL

MÓDSZERTANI ÚTMUTATÓ

IMPRESSZUM

Kiadja: Aspektus Csoport

Szerkesztette: Arató Vilja, Csere Áron, Dió Zoltán, Király Réka, Mádi Szilvia

Illusztráció: Kránicz Dorottya

Kiadványszerkesztő: Mádi Szilvia

Honlap: www.aspektus.hu

E-mail cím: info@aspektus.hu

Szeged, 2024

A You Thrive a CECEP program keretében valósul meg. A CECEP program a Nemzeti Demokratikus Intézet (NDI), a magyarországi DemNet és a lengyelországi Institute of Public Affairs (IPA) partnerségével valósult meg.

Central Europe
Civic Engagement
Project

TARTALOMJEGYZÉK

RÓLUNK	3.
AZ ASPEKTUS CSOPORT SZERVEZETEI.....	4.
ÚTMUTATÓ A HASZNÁLATHOZ	5.
IFJÚSÁGI ÖTLETMARATON	6.
ISKOLAI RÉSZVÉTELI KÖLTSÉGVETÉS	14.
KÖZVÉLEMÉNY	24.
TANODAÖNKORMÁNYZAT	35.
MÉRFÖLDKÖVEK A YOU THRIVE PROGRAMBAN	40.

RÓLUNK

Az Aspektus Csoportot négy magyarországi régió négy civil szervezete alkotja:

- Észak-Alföld - Alternatív Közösségek Egyesülete
- Észak-Magyarország - Dialóg Egyesület
- Dél-Alföld - Motiváció Oktatási Egyesület
- Dél-Dunántúl - Emberség Erejével Alapítvány

A négy szervezet különböző területeken dolgozik, mint a közösségfejlesztés, közösség-szervezés, emberi jogi oktatás és a hátrányos helyzetű fiatalok mentorálása, viszont összeköti őket a vidéki civil szféra erősítése és ezen belül is az aktív, demokratikus állampolgári tudat erősítése.

Az Aspektus Csoport tagjai különböző részvételi módszerekben szereztek jártasságot az elmúlt években. Célunk, hogy ezeknek a módszereknek a felhasználásával, a fiatalokat nem csak célcsoportként, hanem partnerként is bevonva olyan mintafolyamatokat kezdeményezzenek, amelyek fontos demokratikus tapasztalatot adnak a fiatalok számára és megerősítik bennük az aktív társadalmi szerep fontosságát.

A lent leírt példák olyan módszerek, amelyek az egyes tagok részvételi tapasztalataira építenek és átvehetőek, valamint továbbfejleszthetőek minden olyan szervezet által, akik a demokratikus állampolgári nevelés területén dolgoznak.

AZ ASPEKTUS CSOPORT SZERVEZETEI

ALTERNATÍV KÖZÖSSÉGEK EGYESÜLETE

Az egyesület az elmúlt húsz évben számos területen kipróbálta magát. Jelenleg négy fő területre koncentrált: közösségépítés és -szervezés, a regionális civil szervezetek kapacitásépítése, a Malter közösségi tér működtetése, valamint a demokratikus értékekre való nevelés a részvétel és egyéb kreatív eszközök és fejlesztések révén.

DIALÓG EGYESÜLET

Céljuk helyi kisközösségek segítése, hogy megerősödve, közös erejükből, együtt váljanak képessé életük jobbá tételére, érdekeik képviselésére. Mindenki véleménye számít, ha pedig ezek közös tervezéssel összeállnak egy egésszé, akkor közösségi megoldásokkal, a helyi erőforrásokra építve tudnak a települési fejlesztések megvalósulni, nemcsak a helyi kisközösségek bevonásával, hanem azok megerősödésével, aktív hozzájárulásával kiegészülve.

EMBERSÉG EREJÉVEL ALAPÍTVÁNY

Emberi jogi szervezetként a mindenki számára élhető társadalomért dolgoznak az emberi jogi neveléssel, a civil társadalom fejlesztésével. Missziójuk a demokrácia építése és erősítése, valamint elkötelezettség a tapasztaláson és cselekvésen keresztüli tanulásban.

MOTIVÁCIÓ OKTATÁSI EGYESÜLET

A Motiváció Műhely egy olyan közösség, melynek tagjai egy igazságos, nyitott, befogadó, fenntarthatóan működő társadalomért, és egy élhetőbb környezetért dolgoznak.

ÚTMUTATÓ A KIADVÁNY HASZNÁLATÁHOZ

A módszerek adaptálhatósága alapvető fontosságú a hatékony ifjúsági részvétel érdekében.

Bármely csoport, közösség és korosztály egyedi igényekkel és jellemzőkkel rendelkezik, amelyek figyelembe vétele elengedhetetlen a sikeres alkalmazásukhoz. Fontos, hogy a részvételi módszereket az adott célcsoport sajátosságaihoz igazítsuk, legyen szó életkorról, kulturális háttérrel, érdeklődési területről vagy az adott közösség aktuális helyzetéről. Az adaptáció során érdemes figyelembe venni a fiatalok visszajelzéseit, bevonni őket a tervezési folyamatba, hogy a módszerek valóban az ő szükségleteikre és preferenciáikra épüljenek.

Ezen túlmenően a módszerek folyamatos felülvizsgálata és fejlesztése biztosítja, hogy azok mindig a lehető leghatékonyabbak legyenek, elősegítve ezzel a fiatalok aktív és tudatos részvételét a demokratikus folyamatokban. Az Aspektus Csoport tagjai által kidolgozott és alkalmazott részvételi módszerek mind ilyen rugalmas és alkalmazkodó megközelítést követnek, lehetőséget adva arra, hogy bármely szervezet a saját környezetéhez és céljaihoz igazítva használhassa őket.

Ha bármilyen kérdésed van a módszertani kiadvánnyal kapcsolatban, fordulj hozzánk bátran az info@aspektus.hu címen!

SZERVEZET: DIALÓG EGYESÜLET **IFJÚSÁGI ÖTLETMARATON**

Kontextus

A Szociális Hackathon alapját az IT-szektorok hackathonjai jelentik, ahol a résztvevők relatíve rövid idő alatt (24 vagy 48 óra) hoznak létre különböző softwareket, illetve hardwareket. A módszert Észtországban a Tallini Egyetem és Võru Megyei Fejlesztési Központ dolgozta át azzal a céllal, hogy innovatív közösségi megoldásokat dolgozzanak ki a legsürgetőbb társadalmi problémák megoldására.

Az Észtországban 2018-tól fejlesztett módszert egy Erasmus+ projekt keretei között 2020-tól kezdte adaptálni a Közösségfejlesztők Egyesülete Erdélyben illetve Magyarországon.

A Dialóg Egyesület személyi szinten kapcsolódott az első két Szociális Hackathon megvalósításához magyar nyelvterületen, majd 2022-ben és 2023-ban a helyi részvételiségi program keretei között megszerveztük az első és második Miskolci Ötletmaratont. A módszer városi szintű fejlesztése mellett szeretnénk kipróbálni új területeken, többek között középiskolások bevonásával.

Miért fontos?

A módszer egyik legnagyobb erőssége, hogy a helyi viszonyokra építő közösségi válaszok születnek. Mindezek mellett sok ötlet nem csak helyi szinten válhat életképes megoldássá, hanem szélesebb körben is. A folyamat során a különböző háttérű és tudású emberek olyan komplex megoldásokat tudnak létrehozni, amelyek nem feltétlenül jönnek létre olyan folyamatok során, ahol egy-egy adott szakterületről érkező emberek dolgoznak közösen. A Szociális Hackathonok során számos új kapcsolódás és partneri viszony jön létre, nem csak az ötletek kidolgozását végző csapattagok között, hanem a mentorálásban, az értékelésben és a fejlesztésben résztvevő szakemberek és forprofit szereplők között is.

Fiatalok esetén olyan fajta projektalapú közös munkára ad lehetőséget, amely ritka a magyar közoktatásban. A folyamatban mentorok támogatásával, kreatív közegben dolgozhatják ki saját ötleteiket, valamint a csapatmunka, a prezentációs és egyéb készségek területén fejlődnek a résztvevők. A kidolgozott ötlet megvalósítása során egy meghatározó tapasztalatot szereznek saját képességeik és erejükkel kapcsolatban.

SZERVEZET: DIALÓG EGYESÜLET

IFJÚSÁGI ÖTLETMARATON

Időkeretek

Az esemény előkészítésére általában minimum 2 hónapot kell szánni, de optimálisabb a 3 vagy több hónap. Maga az esemény 16 óra, amely két, vagy három napra van elosztva. Három napban 4-8-4 órára vagy két nap alatt 8-8 órára bontva lehet megvalósítani.

Korosztály

Alapvetően középiskolásoknak vagy idősebbeknek ajánljuk, mert viszonylag hosszú, koncentrált figyelmet igényel a folyamat.

Szereplők

- Résztvevő diákok: 20-50 fő.
- Mentorok: 4-8 fő, csapat számtól függően. Ifjúsági szakemberek, tanárok.
- Szakmai mentorok: 2-5 fő, témától függően. Az adott területen jártas szakemberek.
- Szervezők: 5-10 fő, amely vegyesen áll a projektet koordináló felnőttekből és motivált diákokból.

Eszközök/tárgyi feltételek

- Egy olyan épület, ahol meg lehet tartani a nagyobb plenáris eseményeket 30-70 fővel, de van 4-8 kisebb terem a csapatmunkához is, ahol csapatonként 5-10 fő kényelmesen dolgozhat. A legtöbb iskola ideális helyszín erre.
- Számítógép és projektor az előadásokhoz.
- Flipchartok, tollak, filcek, a közös munkához.
- Catering az egész napos közös munkához (opcionális, de jó ha van).
- Különböző egyszerű játékok, ha a csapatok aktívan pihennének (opcionális).

SZERVEZET: DIALÓG EGYESÜLET IFJÚSÁGI ÖTLETMARATON

Milyen lépésekből áll?

Előkészítés

- **A téma meghatározása:** az első lépés a fő tematika megtalálása, azaz annak tisztázása, hogy milyen irányú ötleteket várnak a szervezők. Ez a lehatárolás lehet tág is, mint egy város/iskola általánosan vett kreatív fejlesztése, de célozhat szűkebb kategóriát is, mint például a város/iskola zöld törekvéseinek támogatását vagy közösségi tereinek megújítását. Előbbi esetben az általános téma miatt a bevonás válik könnyebbé, több fajta érdeklődésű ember is csatlakozni tud. A második esetben általánosságban az ötletek válnak konkrétabbá, könnyebben megvalósíthatóvá.
- **Bevonás:** minden Szociális Hackathon a témához igazított nevet, alcímet kap és fontos a főbb gondolatok, üzenetek meghatározása, amellyel a bevonás történik. Egy iskolásokat célzó Szociális Hackathon esetén a diákok elérése történhet egy adott iskola vezetésének engedélyével és bevonásával, osztályfőnöki órák és a közösségi terek látogatása során. Mivel erre több okból is kevés az esély, ezért a fiatalokkal közvetlenül foglalkozó csoportok (diák önkormányzatok, ifjúsági szervezetek, diák mozgalmak) megkeresésével és bevonásával is történhet az esemény megszervezése. Ennek hátránya, hogy a diákok elköteleződése és a logisztika is nagyobb kihívás (nem egy iskolába járnak). Viszont alapvetően diverzebb lesz a résztvevők csoportja, ami egy fontos hozzávalója a sikeres Hackathonoknak.
- **Előesemények (opcionális):** az adott témáról tematikus beszélgetéseket lehet szervezni, amely segíti a toborzást és a téma mélyebb megértését. Emellett különböző rövid képzéseket is lehet tartani a megfelelő prezentációk elkészítéséhez azok számára, akik igénylik.

SZERVEZET: DIALÓG EGYESÜLET IFJÚSÁGI ÖTLETMARATON

Esemény

- **Ötletek bemutatása:** egy plenáris esemény során a résztvevőknek három perce van arra, hogy bemutassák mindenki számára az ötletüket. A szűk időkeret miatt maximum egy darab képet használhatnak az előadás során, mint szemléltető eszköz. Majd a mentoroknak kettő perc áll rendelkezésükre, hogy olyan kérdéseket tegyenek fel, amelyek segítik tisztázni az esetlegesen homályos részeket.
- **Piacozás:** az ötlethozók egy nagyobb teremben/aulában a saját ötleteiket megpróbálják "eladni". Minden ötlethozó kap egy egyszerű standot, ahol egy asztalon elhelyezett flipchart papíron tudja bemutatni az ötletét szöveggel, képpel. Az elkövetkezendő egy órában az ötlet nélkül érkező résztvevők körbejárnak, beszélgetnek az ötlethozókkal és tudásuk, egyéni preferenciáik alapján csatlakoznak az ötletgazdákhöz. Lesznek olyan ötletek, melyekhez nem feltétlenül csatlakoznak elegenden, ilyenkor lehetőség van arra, hogy több ötlet egybe olvadjon, ha arra mindegyik fél nyitott. A végső cél, hogy 6-8 ötlet maradjon, melyeket a továbbiakban csoportonként fejlesztenek a résztvevők. A mentorok ezzel párhuzamosan döntenek el közösen, hogy melyik ötlet kinek a tudásához, érdeklődéséhez köthető leginkább, majd csatlakoznak a csapatokhoz.
- **Ötletek fejlesztése:** kiscsoportokban történik a mentorok segítségével, különböző szempontok, igények és tudások összeadásával. A mentorok ilyenkor időről-időre egyeztetnek a többi mentorral és a szakmai csapattal, hogy az esetleges elakadásokat feloldják. Emellett sablonok segítik a résztvevőket abban, hogy a lehető legjobb ötleteket hozzák létre.
- **Ellenőrző pontok:** a résztvevők röviden elmesélik, hogy éppen hol tartanak, milyen irányban gondolkodnak, milyen problémáik adódtak. Ezen a plenáris alkalmon a többi mentor és résztvevő tanácsokkal, ötletekkel látja el a csapattagokat. Az esemény verseny jellegétől függetlenül nagyon fontos, hogy egy egymást támogató közeg jöjjön létre.

SZERVEZET: DIALÓG EGYESÜLET IFJÚSÁGI ÖTLETMARATON

- **Szakmai mentorok (opcionális):** nem egy adott csapathoz kapcsolódnak, hanem speciális szaktudásuk (kommunikáció, gazdasági, IT, környezetvédelmi stb.) segítségével támogatják a résztvevő csoportokat. Egy táblázatban különböző időszavokban "foglalhatják le" a szakmai mentorokat, akik segítik az ötletek továbbfejlesztését.
- **Végső prezentáció:** ismét egy három perces prezentáció megtartására kérjük a résztvevőket. Ezek legtöbbször már csak rövid performanszok, ahol az ötletet a legkreatívabban, de érthetően próbálják meg "eladni" a zsűrinek. Ezután a zsűri visszavonul és eldönti, hogy melyik a legjobb 3 ötlet. Fontos olyan zsűrit meghívni, akik az ötletek hosszú távú támogatói lehetnek, így az értékelésnél saját felajánlások is születhetnek a zsűri részéről.

Mi a siker?

A folyamat célja, hogy egy kezdeti elképzelésből életképes, kidolgozott ötlet szülessen az esemény végére. Nagy értéke az eseményeknek, hogy új kapcsolatok, csoportok jönnek létre. Az ötletek megvalósításának támogatása a hétvégén túlmutató folyamat. A szervezők nem vállalják, hogy minden ötlet megvalósul a végén, de szerepük van abban, hogy a résztvevők csoportját segítsék és támogassák legalább rövid távon abban, hogy elinduljanak az ötletek tényleges megvalósításában.

Egy jó példa

- **Mikor:** 2022. május 6. és 8. között.
- **Hol:** Miskolc, Fazekas Utcai Általános Iskola
- **Kik:** Dialóg Egyesület, Esély és Részvétel Közhasznú Egyesület, Miskolc Megyei Jogú Város Önkormányzata
- **Résztvevők:** 45 fő
- **Mentorok:** 8 csapatmentor, 2 vezető mentor, 4 szakmai mentor

SZERVEZET: DIALÓG EGYESÜLET

IFJÚSÁGI ÖTLETMARATON

Az első szervezői találkozóra 2022. februárjában került sor, amely alkalmon felállt a szervezőcsapat, kitűzte az esemény időpontját és hozzálátott az esemény ütemezéséhez. Helyi, miskolci szakembereket kértünk fel, figyelembe véve a szakterületüket, kategóriánként 2-2 főt.

Az Ötletmaratonra 49 fő regisztrált, összesen 40 ötlettel. Voltak, akik csak az ötleteiket küldték be, de az eseményen nem tudtak részt venni. Mivel még mindig nagyon sok ötletünk volt, ezért elkezdtek az ötleteket már előzetesen összevonni, így maradt péntek délutánra 17 ötlet, amelyeket az ötletgazdák mutattak be.

A piacozás az a fontos része az első napnak, amikor kialakulnak, összeszerveződnek a csapatok és kiderül, hogy hány ügy tud elindulni a tervezés útján. Nagyon sok ötletgazda és nagyon kevés leendő csapattag volt, emiatt hosszú ideig tartott és erőteljes szervezésébe került a szervezőcsapatnak, amíg ötletek és emberek egymásra találtak, és felállt a 6 csapat, akikhez kiválasztódtak a mentorok. Ezután hozzá tudtak látni az ismerkedéshez, az ügy megismeréséhez, az ügyek összedolgozásához.

Szombaton a bemelegítő játékok után a csapatok visszavonultak a mentoraikkal külön termekbe és folytatták az ügyekkel való ismerkedést, majd az erőforrások feltárására, az egyéni és csapattudások összegyűjtésére került sor. 12 órakor eljött egy ellenőrző pont, amelyen valamennyi mentor és szervező ott volt, és ahol a csapatok bemutatták azt, hogy hol tartanak. Ezt követően kérdéseket, újabb szempontokat, ötleteket kaptak a mentoroktól, illetve a társaiktól, hogy támogassák egymás haladását.

Az ebédet követően az ötlet kidolgozásához kezdtek hozzá a csapatok, amelyet késő délután egy újabb támogató lépés követett. 3 speciális tudással rendelkező szakmai mentorhoz lehetett bejelentkezni, akik a városfejlesztéshez, az önkormányzat szakmai munkájához, valamint a forrásteremtéshez adtak újabb szempontokat.

SZERVEZET: DIALÓG EGYESÜLET

IFJÚSÁGI ÖTLETMARATON

A vasárnap reggeli napindító játékok is arra fókuszáltak, hogy az esetleges feszültségeket feloldják. Az ebédig tartó időszakban a csapatok a programjaik utolsó elemeit dolgozták ki, elkészítették az egységes, programot bemutató űrlapot, majd megtervezték a három perces bemutójukat.

Ebédre megérkeztek a zsűritagok, akik megismerkedtek az ügyekkel, a szempontokkal, a kész projektekkel, majd ebéd után kezdetét vette a csapatok programjainak bemutatása. Minden csapatnak három perc állt rendelkezésre, a zsűri tagjai pedig csapatonként két kérdést tehettek fel a programmal kapcsolatban. Az utolsó alkalom is remek hangulatban telt. A zsűritagok, a jelen lévő döntéshozók és vállalkozók sorra tették meg felajánlásaikat a csapatoknak.

A folyamat során 6 ötlettel, teljesen különböző utakon indultak el a csapatok. Voltak, amelyeket részben vagy egészben megvalósítottak a résztvevők, míg több ötlet beépült más városi folyamatokba, viszont voltak olyan ötletek is, amelyek nem valósultak meg. A zsűrit vezető polgármester felajánlotta az ifjúsági közösségi tér önkormányzati szintű támogatását. Szintén a zsűriben helyet foglaló Bohemian Betyars frontembere az egyik szemetszedési sorozatot résztvevőként erősítette, valamint saját felületein reklámozva népszerűsítette. Az egyik mentor pedig kertépítő cégével vállalta, hogy az ötlethozók tervei alapján a meg nem született gyermek emlékparkját megépíti.

SZERVEZET: DIALÓG EGYESÜLET IFJÚSÁGI ÖTLETMARATON

Mire figyelj?

- Az ötlettel ill. ötlet nélkül érkezők megfelelő arányára sok figyelmet kell fordítani. Tapasztalataink alapján a résztvevők jelentős része ötlettel jön, ennek következménye, hogy a legtöbben nem a saját ötletüket valósítják meg, hanem más csapathoz csatlakoznak be. A saját ötlet elengedése nehéz, így a legelőnyösebb az, ha az ötletgazdákhoz képest jóval többen vannak, akik valamelyik ötlethez szabadon csatlakoznak.
- Sok esetben az ötletek összeolvadnak, így jön létre az ideális 6-8 végső ötlet. Itt figyelni kell arra, hogy azok az ötletek tényleg kompatibilisek legyenek, az ötletgazdák valóban tudjanak egy irányba menni. Többször jöttek létre "frankenstein" ötletek, ahol a közös ötlet egyáltalán nem volt végül életképes, ilyenkor ha nehéz is, el lehet engedni az egyik ötletet/ötlethozót.
- Megfelelő mentorálás mellett az előbbi és sok más probléma is elkerülhető, emiatt időt és energiát kell szánni a mentorok megfelelő felkészítésére, szerepük tisztázására (pl: ők a folyamatot segítik, nem az ötletet fejlesztik). A mentorok egymással is folyamatosan egyeztetve tudják gördülékenyebbé tenni a folyamatot.
- A kész ötletek utógondozását, a résztvevők igényei és a szervezők lehetőségei alapján lehetőleg közösen kell megtervezni, hogy az eseményt hosszú távon is sikeresnek értékelje mindenki.

SZERVEZET: ALTERNATÍV KÖZÖSSÉGEK EGYESÜLETE **ISKOLAI RÉSZVÉTELI KÖLTSÉGVETÉS**

Kontextus

A módszer Latin-Amerikából indult, ahol az 1980-as évek óta használják a részvételi költségvetés módszertanát. Magyarországon az elmúlt években több önkormányzat kezdett bele a részvételi költségvetésbe, ahol a helyi lakosok kifejezetten a részvételiségre címkézett pénz felhasználásáról dönthetnek. Kifejezetten fiataloknak szóló részvételi költségvetési program azonban még mindig nem indult települési-, de közoktatási szinten sem. A Budapesti Községi Költségvetés alsó korhatára 16 év, így fiatalok is bekapcsolódhatnak ebbe a folyamatba, de ez igen csekély mértékben fedi le a fiatalok részvételi lehetőségét.

A K-Monitor Iroda már évek óta vizsgálja, hogy mik az esélyei a részvételi költségvetésnek a magyarországi önkormányzatokban, az iskolákra kiterjedő vizsgálat azonban az ifjúságot és az iskolákat érintő részvételi költségvetéssel kapcsolatban még nincsenek sem állami, sem civil szereplő által sem.

A részvételi költségvetés módszertanának iskolában történő alkalmazásával először az Egyesült Államokban próbálkoztak, ahol az iskola diákjai egy, az iskola költségvetéséből elkülönített összegről dönthettek.

Ezt a módszert vette alapul az Alternatív Közösségek Egyesülete, amikor 2021-ben az Egyesült Államok Budapesti Nagykövetségének finanszírozásával és a K-Monitor támogatásával részvételi költségvetést indítottunk el, Magyarországon úttörőként, a debreceni Medgyessy Ferenc Gimnázium, Művészeti Szakgimnázium és Technikumban. Mivel magyar példákat nem találtunk, így kénytelenek voltunk az amerikai iskolai részvételi költségvetések folyamatára támaszkodni.

SZERVEZET: ALTERNATÍV KÖZÖSSÉGEK EGYESÜLETE

ISKOLAI RÉSZVÉTELI KÖLTSÉGVETÉS

Miért fontos?

Az iskolai részvételi költségvetési folyamata időigényes és tanulási folyamat mind a programot megvalósítók, az iskola vezetése és a résztvevő diákok számára. Ez azonban számos előnnyel jár egy fejlesztés során. Egy olyan módszere a diákok bevonásának, ahol a fiatalok demokratikus tapasztalatokat, állampolgári ismereteket és élményeket szerezhetnek, valamint a felszínre került közösségi igényeket az iskola diákjaival közösen gondolhatják tovább, oldhatják meg.

A módszer valódi hatalmat ad a diákok kezébe: olyan döntéshozatali helyzetbe kerülnek, ahol a döntésüknek tényleges ereje van.

A részvételi költségvetés során az ötleteléssel a diákok egy olyan csoportját érhetjük el, akik látják a lehetőséget az iskolai közösség fejlesztésében és az ott töltött idő minőségének javításában.

A diákok az iskola és az iskolai közösségi élet aktív formálóiává válnak. Résztvevőként magukénak érzik a fejlesztést, és kialakul egy felelősebb, gondoskodóbb magatartás az eredménnyel kapcsolatban.

Időkeretek

Az iskolai részvételi költségvetés rövidebb, akár néhány napos megvalósításra is alkalmas, de akár hónapokig is eltarthat. Azonban nem javasolt, hogy egy iskolai tanévnél tovább tartson.

Korosztály

A részvételi költségvetés minden korosztállyal használható, a korosztályi sajátosságokat figyelembe véve. Szervezetünk a módszert egy debreceni középiskolában valósította meg, de általános iskolában, vagy egyetemi csoportokban is alkalmazható módszer.

SZERVEZET: ALTERNATÍV KÖZÖSSÉGEK EGYESÜLETE **ISKOLAI RÉSZVÉTELI KÖLTSÉGVETÉS**

Szereplők

- Az iskola diákjai.
- Koordinátorok: 1-2 fő, a módszert alkalmazó szervezetből. Jó, ha közösségsszervező, de nem feltétel.
- Operatív csoport: 6-8 fő. Fontos, hogy mindenki kapjon valami hozzá illő feladatot pl: grafikai feladatok, csoport vezetése, kapcsolattartás, stb.
- Igazgató: egyeztetések, engedélyek megadása. Az ő elkötelezettsége rendkívül fontos.
- Kapcsolattartó az iskola részéről: ideálisan DÖK vagy IKSZ-es tanár.
- DÖK: amennyiben részt vesznek a folyamatban.

Eszközök/tárgyi feltételek

- A folyamat alatt megpályázható összeg.
- Szórólapok, brossúrák, ötletgyűjtő lapok.
- Ötletgyűjtő dobozok.
- Plakátok az ötleteknek.
- Szavazó dobozok, szavazólapok.
- Első szavazó ajándék (pl: kitűző).
- Az operatív csoportnak megkülönböztető merch (pl: póló).
- Címlista az iskola diákjairól.

Milyen lépésekből áll?

SZERVEZET: ALTERNATÍV KÖZÖSSÉGEK EGYESÜLETE

ISKOLAI RÉSZVÉTELI KÖLTSÉGVETÉS

- **Előzőleges egyeztetések:** kapcsolatfelvétel az iskolával és az igazgatóval. A folyamat fontos része, magának a módszertannak azonban mégsem képezi szemmel látható részét. Fontos, hogy a módszer megkezdése előtt tisztázzuk és egyeztessük a folyamatot az iskola igazgatójával: mit engedélyez az iskola; milyen keretek között látogatható az iskola; milyen eszközöket tud biztosítani az iskola; nekünk mire van szükségünk; stb.
- **A folyamat megismertetése:** az igazgatóval történt egyeztetés után fontos, hogy nagy hangsúlyt fektessünk arra, hogy az iskola diákjai értesüljenek a lehetőségről. Amennyiben lehetőség van rá, jó, ha bemegyünk az osztályfőnöki órákra, és pár percben összefoglaljuk a módszert és a lehetőséget. Amennyiben az órák nem látogathatók, az iskolai szünetekben történő személyes, intenzív kapcsolatfelvétellel tájékoztathatjuk a diákokat a módszerről. Használjunk színes, figyelemfelkeltő szórólapokat rövid, érthető megfogalmazással. Ne legyen túl hosszú ez a lépés, ha nem látogathatók az órák, akkor is 2-3 hét legyen maximum.
- **Tervezés:** az iskolai részvételi költségvetés tervezésének első lépése az, hogy megismertetjük a tanárokkal és a diákokkal a részvételi költségvetés módszertanát. Azokból a diákokból, akik szeretnének jobban részt venni a folyamat operatív részében létrehozunk egy operatív csoportot, akikkel a továbbiakban együtt tervezzük a folyamatot. Velük beszéljük meg az idővonalat; ők toboroznak az operatív csoportba további tagokat; velük ötletelünk arról, hogy hogyan fogjuk gyűjteni a diákok ötleteit; stb.

SZERVEZET: ALTERNATÍV KÖZÖSSÉGEK EGYESÜLETE ISKOLAI RÉSZVÉTELI KÖLTSÉGVETÉS

- **Ötletelés:** az iskola épületében (ha több van, akkor a legforgalmasabb épületekben) kihelyezünk ötletgyűjtő dobozokat. A dobozok mellé az operatív csoporttal összeállított ötletgyűjtő íveket teszünk. Az íveken feltüntethetünk előre átgondolt kérdéseket, ezzel segítve a diákokat az ötlet megfogalmazásában, és magunkat, hogy hasonló információt tudjunk meg minden ötletről. (Az íven ajánlott arra is kitérni, hogy az ötletgazda szeretné-e, ha felkeresnénk az ötlettel kapcsolatban, és szeretne-e a későbbiekben is dolgozni az ötletén, vagy nem szeretne részt venni a folyamatban, csak szeretne volna megosztani az ötletét.) Fontos, hogy a diákok tudják, hogy meddig várjuk az ötleteiket.

Fontos, hogy az alábbi szempontok is érvényesüljenek:

- ✗ ne legyen kirekesztő az ötlet, ne ténylegesen fel másokat rossz színben, vagy zárja ki mások részvételét
- ✓ lehetőség szerint vonjon be tanárt/tanárokat, iskolai vezetőket
- ✓ építse a diákok közötti viszonyt és a tanár-diák viszonyt
- ✗ ne legyen önszervezés a cél, csak olyan forrásigénye legyen, amit máshonnan nem tudni előteremteni

És hogy mi történik ha leadtad az ötletedet?

1. Feldolgozzuk a diáktársaitokból álló operatív csoporttal a beérkező ötleteket, kiválasztjuk a szempontoknak leginkább megfelelőeket
2. Összekötjük a hasonlókat, kidolgozzuk workshopokon az írt, de még kidolgozatlanokat
3. Elindul a kampányidőszak a végleges ötlet listával, ami előtt megismerhetjük az ötleteket
4. Lezajlik a nagy szavazás, amikor eldönthetjük melyik ötlet valósuljon meg

Add le az ötletedet

November 29. és december 17. között

 vagy

Az ötletgyűjtő-léddékben, ezen a jelentkezési lapon

Online a Google Classroomra feltöltött kérdőívben

(A döntéspont mellett, B döntésben a kiállításra kerül a gyűjtés)

Akkor most mit csináljak?

Fordítsd meg a lapot és adj(atok) be ötletet!
Ha kérdésed lenne írj nekünk a medgyessyreszteli2021@gmail.com e-mail címre.

Projekt címe:

Ötletgazda/ötletgazdák
(név, osztály, e-mail cím)

Ötlet leírása
(Írj le röviden, hogy mi a javaslatod!
Lehetőség szerint írd meg, hogy ki, mennyi perc alatt lehet megvalósítani!)

Mi inspirálta az ötletet?

Jelöld be a számodra megfelelő lehetőségeket!
Ha egyik sem felel meg, írd le a sajátodat a mellékletben.

- Szívesen részt vennék a folyamatban, szeretnék meg, szívesen beszélgetek róla a diáktársaimmal
- Szívesen beszélgetek veletek az ötletemről, de nem szeretnék nyilvánosan szerepelni
- Használhatom az ötletemet, de nem szeretnék kapcsolatot tartani

Agyalj a barátaiddal, vagy adj be ötletet magad!

Ha te is szeretnéd, hogy közösségibb legyen a sulid, várjuk az ötletedet! Írj le egyet, vagy csapatban, a lényeg az, hogy olyan ötletekben gondolkodj, amik az iskola lehető legtöbb diákját érintik.

Milyen ötleteket várunk?

- ✓ szívesen úgy szeretnéd, hogy belefejt a rendelkezésre álló, 300 ezer forintos keretösszegbe
- ✓ ami kötődik az iskolához vagy a tanulmányokhoz, megkönnyíti a tanulást, vagy fejleszti az iskola közösségét, a tanulók szabadsági lehetőségeit
- ✓ a megvalósuló ötlet legalább egy évfolyamot érint, de lehetőleg mindenki számára hozzáférhető, és nyilvános
- ✓ látszik benne a hosszú távú gondolkodás: nem korlátozható a fenntartása vagy ismétlése az adott dolognak, eseménynek, például az iskola szünetében vagy hagyományteremtő tud lenni.

SZERVEZET: ALTERNATÍV KÖZÖSSÉGEK EGYESÜLETE

ISKOLAI RÉSZVÉTELI KÖLTSÉGVETÉS

- **Kidolgozás:** a beérkezett ötleteket szortírozzuk az operatív csoporttal. A hasonlókat, vagy ugyanazokat a továbbiakban egy ötletként kezeljük, az ötletgazdákat egy csoportba hozzuk. Az operatív csoporttal kidolgozott keretek alapján kérjük, hogy az ötletgazdák pontosítsák ötleteiket. Például: kb mennyi pénzbe fog kerülni az ötlet; miért jó az ötlet az iskola közösségének; hogyan lesz fenntartható, vagy megismételhető az ötlet.
- Az ötletgazdákat arra kérjük, hogy készítsenek egy plakátot a saját ötletükről, ami a fentebb említett információkat tartalmazza. Ezen felül rájuk bízunk, hogyan fognak kampányolni a saját ötletük mellett a kampányidőszakban. (Például: a farsangi bulin politikusnak öltöznek, és szórólapokat osztogatva népszerűsítik az ötletüket.)
- A gazda nélküli ötleteket az operatív csoport viszi tovább, plakátot készítenek az ötletéről, és döntenek, hogy szeretnének-e kampányolni mellette.
- A plakátokat helyezzük el az iskola egy gyakran látogatott területén (pl: aula) és, ha tudunk, biztosítsunk felületet arra, hogy a diákok leírják észrevételeiket, kérdéseiket az ötletekkel kapcsolatban.
- **Szavazás:** a kampányidőszak lezárása után szavazásra bocsátjuk az ötleteket. A szavazólapra minden ötlet kerüljön fel és az iskola minden diákja számára legyen elérhető a szavazás lehetősége. Nagyobb szavazati számot hozhat, ha biztosítunk mozgóúrnát, amit az osztályok igényelhetnek a szavazatuk leadásához.
- Szerencsés, ha a magyarországi szavazati rendszert próbáljuk imitálni. Szavazóurna, paraván mögötti titkos szavazás, címlista, első szavazó ajándék.
- Fontos, hogy kommunikáljunk azokról az ötletekről is, amik nem kerültek rá a szavazó lapra.
- **Megvalósítás:** a szavazás lezárása után hirdessük ki a győztest, győzteseket. Amennyiben belefér az ötletelésre biztosított pénzügyi keretbe, akár több projektet is támogathatunk, megvalósíthatunk a folyamatban.
- Fontos, hogy minden megszavazott ötletet az ötletgazdával közösen valósítsunk meg. Ha tudjuk, akkor vonjuk be az iskola diákjait is.

SZERVEZET: ALTERNATÍV KÖZÖSSÉGEK EGYESÜLETE

ISKOLAI RÉSZVÉTELI KÖLTSÉGVETÉS

Mi a siker?

- Már maga a részvételi költségvetés megvalósulása sikernek számít, akár az elsőről, akár a sokadikról beszélünk.
- Mivel a módszert minden megvalósításkor az adott iskolára szabjuk, így minden iskolában más lesz a siker.
- Minden közösség más, minden diák bizalmáért meg kell küzdeni. És szemben azzal, ahogy általában gondolkodunk, itt kiemelt feladat azon diákok bizalmáért is küzdeni, akik elsőre nem gondolják, hogy van értelme részt venni a közös munkában. Más problémák és más célok lehetnek ott, ahol az iskola kultúrája kevésbé nyitott és demokratikus, ott, ahol megosztottabb a közösség, vagy a diákoknak sokkal elemibb igényeik vannak az iskola fejlesztésére. Más elvárásokat és ajánlatot kell találni egy „versenyistállóban” (elitgimnázium), és mást egy „második esély” iskolában, ott, ahol a DÖK keretei között zajlik a folyamat, vagy ott, ahol egyáltalán nincs működő DÖK.

Mi a projektet értékelésekor a következőket tekintettük sikernek:

- Az iskola létszámának a fele részt vett a szavazáson.
- 30 ötlet érkezett az ötleggyűjtő dobozokba, amiből ugyan volt sok, ami hasonlított egymásra, vagy ugyanaz volt, de az ötletgazdák tudtak együtt dolgozni az ötleten.
- A DÖK a következő évi szavazás előtt a beérkezett ötletekkel kampányolt.
- Ígéretet kaptunk az igazgatótól, hogy a beérkezett ötletekből ő maga is meg fog valósítani néhányat.
- Az ötletgazdák közül egy csapat később egy városi ötletversenyen is indult, amiben az ő ötletük is nyert.

SZERVEZET: ALTERNATÍV KÖZÖSSÉGEK EGYESÜLETE ISKOLAI RÉSZVÉTELI KÖLTSÉGVETÉS

Egy jó példa

- **Mikor:** 2021. augusztustól 2022. júniusig (2021/2022-es tanév)
- **Hol:** Medgyessy Ferenc Gimnázium, Művészeti Szakgimnázium és Technikum
- **Kik:** Alternatív Közösségek Egyesülete, K-Monitor
- **Mentor:** Medison Rock a Center for the Future of Arizona koordinátora
- **Támogató:** a Budapesti Amerikai Nagykövetség

A 2020-22-es tanévekben az Alternatív Közösségek Egyesülete részvételi költségvetést valósított meg a debreceni Medgyessy Ferenc Gimnáziumban. A folyamat során az iskola diákjai 350 ezer Forint sorsáról dönthettek. Épp úgy, ahogy a diákoknak, számunkra is ismeretlen volt még a részvételi költségvetés módszere és megvalósítása, így egy egész iskolai tanév volt, mire az első lépésektől eljutottunk a projektek megvalósításáig.

Első körben az iskola igazgatójával egyeztettünk arról, hogy milyen keretek között működhet a program az iskolában. Ezután felvettük a kapcsolatot a DÖK-vel és a tantestülettel. Sajnos a mi esetünkben a diákönkormányzat nem volt együttműködő, viszont az operatív csoport magját a DÖK-ben is résztvevő három diák képezte.

Az egyeztetések után elkezdődhetett a részvételi költségvetés folyamata a Medgyessyben. Sajnos az órákra nem mehettünk be, így a folyamat első lépéseként két héten keresztül minden nagyszünetben színes, rövid, érthető szóróanyagokkal igyekeztünk tájékoztatni a diákokat a folyamatról. Miután felállt az operatív csoport stábja, belekezdünk az ötletgyűjtésbe. Három héten keresztül vártuk az iskola területén elhelyezett két ötletgyűjtő dobozba a diákok ötleteit, amiket ezután összesítettünk. A hasonlókat, vagy ugyanolyanokat összekötöttük, majd felkerestük újra az igazgatót, hogy átbeszéljük vele a beérkezett ötleteket. Ezek közül volt, amiket nem tudtunk továbbvinni, például azért, mert építkezéssel járt volna, vagy nem az iskola és az igazgató hatásköre.

A Medgyessyben a beérkezett ötletek közül 11 ötlet került a szavazólapra, amikre a diákok egy három napon át tartó szavazáson adhatták le a voksaikat az általuk leginkább kedvelt két öltre.

SZERVEZET: ALTERNATÍV KÖZÖSSÉGEK EGYESÜLETE

ISKOLAI RÉSZVÉTELI KÖLTSÉGVETÉS

Annak érdekében, hogy a hivatalos választások hangulatát hozzuk el a diákoknak és izgalmat keltsünk a diákok között, megpróbáltuk reprodukálni a szavazóhelyiséget az aulában hivatalos szavazóurnával, névjegyzékkel (osztálynévsor), szavazófülkével. A diákok a diákigazolványuk vagy KRÉTA profiljuk bemutatásával jutottak hozzá a szavazólaphoz. Egy diák két ötletre szavazhatott, ezzel segítve, hogy ne csak a saját kedvencükre húzzák be az X-et, hanem átgondolják a többi ötletet is. A szavazás három napján lehetőségünk volt néhány osztályba „mozgóurnát” vinni, vagyis röviden bemutatni a folyamatot az osztályfőnök jelenlétében (az ő hívására).

Az urnazárást követően az operatív csoport megszámolta a leadott voksokat, majd az eredményről az igazgató az iskolarádióban számolt be az egyik tanóra végén. A nyertesekről a közösségi médiában is kommunikáltunk. A „Pihiszoba” (156) és a „Sanitary box” (ingyen elvihető betétek, tamponok a női mosdóban) (148) volt a két legnépszerűbb ötlet. A megvalósítás során a rendelkezésre álló keretösszegig valósulhatnak meg projektek, ezért a gyakorlatban még a harmadik helyen befutott táncterem felújítás egy része is belefért a költségvetésbe. A megvalósításban az operatív csoport és maguk az ötletgazdák, érintettek is részt vehettek a bevásárlástól az összeszerelésen át, az átadásig.

Mire figyelj?

- Fontos, hogy a folyamat megismertetése személyesen történjen, rövid, lényegretörő ismertetővel, amit akár egy nagyszünetben rohanó diáknak át tudsz adni.
- A folyamat során jó, ha egységes designt használtok a kommunikációban, így könnyen beazonosítható a módszer.
- Mindenképpen legyen egy operatív csoport a diákokból, akikkel a módszert végigviszitek. Ők ismerik a legjobban az iskolát és a diákokat, segítenek a kommunikációban, és sok olyan feladat rájuk bízható, amit helyben kell megvalósítani (pl: folyamat népszerűsítése az osztályfőnöki órákon).

SZERVEZET: ALTERNATÍV KÖZÖSSÉGEK EGYESÜLETE

ISKOLAI RÉSZVÉTELI KÖLTSÉGVETÉS

- Legyetek következetesek, ha valamit megbeszéltek az operatív csoporttal, az úgy legyen, ahogy megbeszéltek.
- Fontos, hogy mindenről tájékoztassátok az iskola igazgatóját a kezdetektől fogva. Tudjon róla, hogy mik történtek eddig, és mik a következő lépések. (Az ötletek kidolgozása szakasznál ez extrán fontos, lesznek ötletek, amik nem kerülhetnek rá a szavazó lapra, mert nem engedélyezik, nem megvalósítható az iskolában, nem az iskola hatásköre, stb.).
- Nem biztos, hogy a folyamatba a tanárok is bevonhatók szövetségesként, de így is tud működni.
- A folyamat megkezdése előtt jó, ha leültök az iskolai DÖK-kel, és nekik is ismertetitek a módszert, és kéritek az együttműködésüket.
- Nálunk sajnos nem volt rá idő, de jó, ha tudtok visszajelzést kérni a résztvevőktől és a diákoktól.
- A mi esetünkben pályázatból volt a megpályázható forrás, de szerencsés, ha az iskola, vagy az iskola alapítványa különít el erre összeget, és ez akár megismételhető további években is.
- Ha olyan iskolával dolgozunk együtt, ahol beépíthető a tantervbe, akkor jó, ha próbáljátok abba beépíteni. (Például a Medgyessyben van projekttervezés óra.)
- Fontos, hogy ne "projektnyelven" beszéljünk a módszerről, próbáljuk a diákok nyelvét beszélni, hogy megértsék, miért hasznos számukra a részvétel.

SZERVEZET: EMBERSÉG EREJÉVEL ALAPÍTVÁNY KÖZVÉLEMÉNY

Kontextus

A Közvélemény az Emberség Erejével Alapítvány 2022-ben indított közéleti vitaestje. Egy olyan vitafórum-sorozat, ahol a résztvevők nyitottan és szabadon artikulálhatják véleményüket a helyi közösséget érintő ügyekben. A Közvélemény célja olyan közösség építése és közösségi élmény erősítése, amely az elnyomás helyett a keretek közötti szabad véleménynyilvánításra ösztönöz, és bárki számára elérhető. Alapítványunk missziója egy progresszív, nyilvános fórum létrehozása, a várost aktuálisan érintő társadalmi kérdések és konkrét ügyek kulturált megvitatása a részvételiség keretei között, oldva a társadalomban súlyos károkat okozó polarizáció hatásait. A Közvélemény, mint módszer célja a vitakultúra fejlesztése, az aktív állampolgárrá válás támogatása.

A módszer felépítése során a szervezők a Demokratikus Ifjúságért Alapítvány VoxPop Vitajátékára és az abban használt "érvszörnyekre" támaszkodtak. A VoxPop játék célja a játékosok érvelési képességének fejlesztése, érvelési hibák megismerése és felismerése, egy-egy téma sokoldalú körbejárása, megvitatása.

Miért fontos?

Világszerte egyre nagyobb problémát jelent a politikai, társadalmi polarizálódás egyre nagyobb mértékű elharapózása. Magyarországon különösen súlyos ez a helyzet, mivel az iskolában kevés tér nyílik a vitakultúra gyakorlására, egymás véleményének mélyebb megértésére és elfogadására. A módszer célja ezen készségek javítása, valamint az érvelési technika fejlesztése emberi jogi témák feldolgozása mentén.

Időkeret

Két 45 perces alkalom.

SZERVEZET: EMBERSÉG EREJÉVEL ALAPÍTVÁNY KÖZVÉLEMÉNY

Korosztály

A foglalkozásterv jelen formájában 9-12. osztályosok számára van kidolgozva, de a Közvélemény program módosításokkal fiatalabbakkal is megvalósítható. Fiatalabb csoport esetében érdemes a facilitátornak több előkészületi, kutatói munkát átvenni a csoporttól, és a program során erősebben a vitára magára fókuszálni. Idősebb korosztály esetén lehetséges a téma kiválasztásának szabadabb, közös kiválasztása, a feldolgozás még sokoldalúbb formája.

Szereplők

- A vita résztvevői: 10-40 fő.
- Moderátor: 1 fő, aki levezeti az eseményt.
- Keynote speakerek: 1-4 fő, akik a gondolatindító előadást megtartják.

Eszközök/tárgyi feltételek

- KIO Kártyák (<https://kio.emberseg.hu/>) – előkészületként érdemes annyi lapot kiválogatni, amennyi résztvevője lesz a foglalkozásnak, odafigyelve arra, hogy a kiválogatott kártyák szélén lévő keretből mind a négy bekerüljön az új pakliba.
- Terem a létszámnak megfelelő széssel és írófelülettel. Nagyobb üres tér kialakítása, kiscsoportos munkához alkalmas elrendezés.
- Érvszörnyes melléklet kinyomtatva, vagy kivetítve.
- Toll, papír.

SZERVEZET: EMBERSÉG EREJÉVEL ALAPÍTVÁNY **KÖZVÉLEMÉNY**

Milyen lépésekből áll?

Első óra

- Az 1. számú mellékletben található plakát segítségével beszéljétek át a foglalkozás szabályait!
- Jelöljétek ki a teremben egy középpontot!
- A moderátor olvassa fel az első állítást (2. számú melléklet), a résztvevők pedig attól függően, mennyire értenek vele egyet, álljanak az egyik vagy másik oldalra! Az állítások az adott településre, közösségre, aktuális eseményekre tekintettel változhatnak. A középponttól jobbra helyezkedők egyetértenek az állítással, a balra állók nem értenek vele egyet! Mindenkinek állást kell foglalnia, középre nem szabad állni, de mindenki szabályozhatja, mennyire áll távol a középponttól.
- Ezt követően a résztvevők megoszthatják, miért az adott oldalra álltak, vitába szállhatnak egymással, szigorúan kulturált keretek között (érvszörnyek - 3. számú melléklet).
- Ezután ugyanezt játsszátok végig a következő X állítással!
- Ha az állítások végére értetek, mindenki húzzon egy KIO kártyát, a passzoló keretek alapján rendeződjenek 3-6 fős csapatokba!
- A csapatok beszélgessenek róla, hogy mi jut eszükbe a képekről!
- Válasszák ki a négy kártya közül, ami leginkább megszólítja őket!
- Minden csapat tűzze ki a falra a kiválasztott kártyáját!
- Tekintse meg mindenki a kártyákat, és nézze meg az applikációban a hozzá tartozó történeteket, információkat! Az app a dobozon és a mellékletben is megtalálható QR-kód beolvasásával letölthető. (4. számú melléklet)
- Szavazzon mindenki, hogy melyik témát dolgozzák fel közösen!
- A legtöbb szavazatot kapott kép csapata következő alkalomra készüljön fel az adott témából egy gondolatindító beszéddel, előadással az applikációban található információk és saját internetes kutatás alapján!

SZERVEZET: EMBERSÉG EREJÉVEL ALAPÍTVÁNY **KÖZVÉLEMÉNY**

Második óra

- Az előző órán kijelölt csoport tartsa meg a gondolatindító előadást a választott témáról (5-10 percben)!
- A beszédet követően az előző alkalomról összeállt csoportok üljenek újra össze, dolgozzanak ki egy álláspontot a témában megadott szempontok alapján.
- Az első csoport adja elő az állásfoglalását, a többi csoport meghatározott szempontok alapján halgassa a véleményt, majd reagáljanak annak tartalmára, figyelve arra, hogy közben elkerüljék az érvelési hibákat (lásd 2. számú melléklet, érvszörnyek)
- Ezt követően a többi csapat is adja elő a véleményét, a többiek pedig figyeljenek, majd reagáljanak az előző példához hasonlóan!
- Zárásképp menjetek egy kört, és emeljen ki mindenki egy gondolatot, amit hazavisz magával a vitából!

Mi a siker?

Sikernek könyvelhetjük el, ha a résztvevők közt valóban diskurzus indul el a feldolgozott témák mentén, ha ellenkező nézőpontokat tudnak ütköztetni, de közben mégse harapóznak el az indulatok. Szintén sikernek minősül, ha a „keynote speakerek”, akik felkészültek egy-egy témából valódi rálátást nyernek az adott téma árnyaltságára, és ezt képesek is átadni társaiknak. Nem utolsó sorban pedig siker, ha a résztvevőkben új kérdések merülnek fel, amik arra sarkallják őket, hogy folytassák a vitát a gyakorlat keretein kívül is, utánanézzenek a témának, merjenek saját véleményt megfogalmazni, az általuk hallottakat és olvasottakat megkérdőjelezni.

SZERVEZET: EMBERSÉG EREJÉVEL ALAPÍTVÁNY KÖZVÉLEMÉNY

Egy jó példa

- **Mikor:** 2024. május 10.
- **Hol:** Debrecen, Napraforgó Waldorf Általános Iskola, Gimnázium és Alapfokú Művészeti Iskola
- **Kik:** Szervezők, 26 fő 11. osztályos gimnazista, az iskola tanulói

Az Alternatív Közösségek Egyesülete (AKE) a programot a Waldorf Gimnázium 11-es osztálya részvételével szervezte. Az iskola kérését figyelembe véve a kidolgozott módszertan időbeosztásán módosítottak, a program alapvető elemeit azonban megtartották, a struktúra érdemben nem változott.

Az eseményen az AKE részéről egy moderátor, egy emberi jogi szakértő és egy asszisztens vett részt, valamint megfigyelőként jelen volt az NDI Kelet-Európai Irodájának és az USAID Európa és Eurázsia Irodájának egy-egy képviselője.

A bemutatkozást egy bemelegítő játék követte, majd az emberi jogi szakértő az Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozatáról, annak megszületéséről, jelentőségéről, változásairól tartott rövid bevezetőt. A Nyilatkozat rövidített változatának egy példányát minden résztvevő a bevezető után megkapta.

A vita szabályainak, valamint a kerülendő „érvszörnyek” ismertetése után az emberi jogokhoz kapcsolódó megosztó állítások mellett, vagy ellen kellett állást foglalniuk a résztvevőknek egy vélemény-vonalra állva. A választásuk indokait megoszthatták egymással, a vélemény-vonal ellenkező oldalán állókkal vitába szálltak. Mivel a diákok rendszeresen vesznek részt az iskola által szervezett szociális gyakorlaton, az állítások nagyobb részben a szociális jogokhoz kapcsolódtak.

SZERVEZET: EMBERSÉG EREJÉVEL ALAPÍTVÁNY **KÖZVÉLEMÉNY**

A következő feladat mindenki számára egy KIO kártya kiválasztása volt, amelyeknek az értelmezésében a kinyomtatott Nyilatkozat, valamint a KIO APP volt a segítségükre.

Öt kiscsoportban beszéltek arról, hogy miért éppen az adott kártyát választották, milyen tapasztalatuk, ismeretük van a kiválasztott emberi jogi témáról. Ezt követően a csoportnak közösen kellett kiválasztani a tagok kártyái közül egyet. A kiválasztott kártyán szereplő emberi jogi témáról ezután 30 perces internetes kutatást végeztek, konkrét példákat, híreket, nyilatkozatokat kerestek, amelyek érthetővé, a többiek számára is kézzelfoghatóvá teszik az adott jog fontosságát, vagy a jog alkalmazásának problémáit, akadályait.

A kutatás után minden csoport képviselője bemutatta a kártyát, és röviden ismertette a kutatás eredményét. A beszámolót követően a csoport tagjai által megfogalmazott megosztó állításról kellett a többieknek állást foglalniuk a véleményvonalon, amit minden alkalommal élénk vita követett.

Az összefoglalás és a visszajelzések után a résztvevők a teremben előzetesen kihelyezett emoji-k közül választva értékelték a programot.

Mire figyelj?

- A Közvélemény célja a vitakultúra fejlesztése, így fontos odafigyelni, hogy a gyakorlat semelyik pontján ne harapózzanak el az érzelmek, kulturált, építő keretek közt maradjon a vita. Ez bizonyos esetekben kihívást jelenthet, de segítséget nyújthat ebben az érvelési hibákra (érvszörnyekre) való tudatos odafigyelés, ennek rendszeres hangsúlyozása.
- Emellett a másik buktató éppen a vita során túl kevésbé különböző vélemények következtében történő ellaposodás lehet, amire szintén érdemes gyakorlat vezetőjének a résztvevők figyelmét felhívni, segíteni őket nem szélsőséges, de egyértelmű és ezáltal egymástól élesen eltérő vélemények kialakításában, határozott állásfoglalásban.

SZERVEZET: EMBERSÉG EREJÉVEL ALAPÍTVÁNY **KÖZVÉLEMÉNY**

Szabályok - 1. sz melléklet

SZERVEZET: EMBERSÉG EREJÉVEL ALAPÍTVÁNY KÖZVÉLEMÉNY

Példa állítások - 2. sz melléklet

- Az emberi jogoknak azokat is védenie kell, akik nem tartják azokat tiszteletben.
- Minden törvényt be kell tartani, még az igazságtalanokat is.
- Egyes jogok fontosabbak, mint mások.
- Egyes emberek természettől fogva több joggal rendelkeznek, mint mások.
- A jogaink nem születésünknél fogva járnak nekünk, hanem életünk során megszerezjük őket.
- A gyermeknek joga van ahhoz, hogy minden őt érintő kérdésben szabadon dönthessen.

**SZERVEZET: EMBERSÉG EREJÉVEL ALAPÍTVÁNY
KÖZVÉLEMÉNY**

Érvszörnyek - 3. sz. melléklet

SZERVEZET: EMBERSÉG EREJÉVEL ALAPÍTVÁNY KÖZVÉLEMÉNY

Érvszörnyek - 3. sz. melléklet

Szalrabab

Az a jelenség, amikor valaki megpróbálja elterelni a beszélgetést egy irreleváns irányba, és olyan érveket próbál megcáfolni, amelyek valójában el sem hangzottak, vagy nem lényegesek az adott vitában. Például szalrababot jelent, amikor egy extrém sportokról szóló vitában a bázisugrás veszélyeit valaki azzal próbálja megcáfolni, hogy azt mondja a helyben ugrálás is lehet veszélyes, mert kifecamíthatjuk vele a bokánkat

Csúszós lejtő

Amikor a vitázó egy olyan oksági láncolatot állít fel, amely a jövőben néhány lépésben elvezethet a világhatasztrófához. Például a könnyűdrogok legalizációjából levezeti, hogy ki fog halni az emberiség.

Hibás tekintély

Amikor a vitázó a többségre (nép, az emberek) vagy egy nem releváns/nem megbízható autoritásra (brit tudósok, ismeretlen folyóiratban megjelent publikáció, stb) hivatkozik az érvelésben.

Általánosítás

Amikor a vitázó egyetlen példát általánosként kezel, sztereotípiákra építve érvel.

Téves okság

Amikor megkérdőjelezhető, hogy a vitázó által megfogalmazott oksági összefüggés valójában helytálló-e (hiszen előfordulhat, hogy az említett következménynek más, vagy több oka is volt, esetleg az oksági összefüggés pusztán azon a megfigyelésen alapszik, hogy valami időben előbb történt, de nem biztos, hogy egyúttal kiváltó oka is volt a következménynek).

Személyeskedés

Amikor a vitázó nem a vitapartner érveire reagál, hanem a vitázó személyére (személyes tulajdonságokat, indítékokat kezd el feszegetni).

SZERVEZET: EMBERSÉG EREJÉVEL ALAPÍTVÁNY
KÖZVÉLEMÉNY

KIO APP - 4. sz. melléklet

KIO APP

Kontextus

A Motiváció Műhely keretein belül főként hátránykompenzáló és tehetséggondozó oktatási programok, társadalmi érzékenyítés, valamint az oktatási esélyegyenlőség témaköréhez illeszkedő kutatási és szakértői tevékenységek valósulnak meg. Tanodáinkat azért hoztuk létre, hogy olyan, a személyiség egészét szem előtt tartó, komplex fejlesztő szolgáltatásokat nyújtsunk, amelyet az oktatási rendszerben nem megfelelően elismert, a társadalmi perifériára szoruló gyermekek és fiatalok egyébként nem érhetnének el. Két helyszínen, Szegeden és Balástyán valósítjuk meg a nevelési-oktatási programunkat.

A Motiváció Egyesület tanodaönkormányzata 2020-ban jött létre mindkét tanodánkban azzal az igénnyel, hogy a tanodáinkba járó gyerekek, fiatalok jobban beleszólhassanak a tanodát érintő ügyekbe, valamint olyan új projekteket, programokat generáljanak, melyek számukra és a közösség számára is fontosak és építők lehetnek. A módszert az iskolai diákönkormányzatok működése inspirálta, mely találkozók célja, hogy a diákokat érintő valamennyi kérdésben a tanulókat bevonva döntsenek, érdekeiket hatékonyan érvényesítésék.

Miért fontos?

Az tanodaönkormányzat felelősségvállalásra, közös döntéshozatalra sarkallja a fiatalokat, ami növeli az aktív állampolgárság és a demokratikus attitűdök fejlődését. Az üléseken több alkalommal alakul ki vitás helyzet, amit kulturált vita keretein belül rendezhetnek a résztvevők, ezzel fejlesztve az ehhez kapcsolódó készségeket, valamint a kompromisszumra való törekvést.

Az ülések párbeszédet generálnak a különböző korosztályok között és rálátást adnak a különböző csapatok érdekeire, ami mellett a saját csoportérdekek képviselete is rendkívül fontos.

SZERVEZET: MOTIVÁCIÓ OKTATÁSI EGYESÜLET

TANODAÖNKORMÁNYZAT

Időkeretek

A tanodaönkormányzat havonta találkozik és 1,5 órás üléseken vitatják meg a közösséget érintő fontos kérdéseket. Ezt megelőzően kb. 1,5 órás megbeszélés zajlik a csoportokban a közös érdekekről és a képviselni kívánt ügyekről. A módszer rendszeresen, hosszú távú folyamatként is jól alkalmazható, de egyszeri döntéshozatal meghozására és előkészítésére is alkalmas lehet.

Akár hosszabb folyamatban gondolkodunk, akár alkalomszerűen, minden esetben fontos, hogy a résztvevők megértsék az ülések menetét, a közös döntéshozatal módjait és előnyeit, ezért érdemes egy felkészítő foglalkozást tartani a gyerekeknek, fiataloknak, munkatársaknak egyaránt. Ezeken az előkészítő alkalmakon a folyamat során alkalmazott módszerekre fókuszálunk (asszertivitás, vitakultúra, közös döntéshozatal módszerei) és az önkormányzati ülések menetrendjét is érdemes bemutatni.

Korosztály

A módszer általános iskola alsó tagozattól fiatal felnőttkorig egyaránt alkalmazható. Amennyiben különböző korosztályok képviselői ülnek az üléseken, úgy rendkívül fontos szerepe van a moderátornak, akinek nem csak a közösen meghozott szabályok betartására kell figyelnie, hanem arra is, hogy az eltérő korosztályok pontosan megértsék egymást (eltérő szóhasználat, komplexebb gondolatok „lefordítása”).

Szereplők

- Képviselők: A tanodaönkormányzat képviselői, 1 fő minden csoportból.
- Moderátor: aki lehet egy tinédzser, idősebb korosztályú fiatal, vagy munkatárs/önkéntes.
- A szervezet/tanoda vezetője.
- A pedagógiai munkát végző munkatársak képviselője.

SZERVEZET: MOTIVÁCIÓ OKTATÁSI EGYESÜLET

TANODAÖNKORMÁNYZAT

Eszközök/tárgyi feltételek

- A döntéselőkészítéshez a csoportokban előzetesen elkészített plakát/jegyzet segítheti a képviselők munkáját az ülésen.
- Az üléseken a fontosabb gondolatok, konkrét döntések rögzítéséhez flipchart papír, filctollak.

Milyen lépésekből áll?

- Képviselőket félévente választanak a csoportok, egy képviselő maximum két egymást követő (iskolai) félévben lehet megválasztott képviselő. Elegendő rendelkezésre álló idő esetén a képviselőjelöltek egy héten keresztül kampányolhatnak a választások előtt (ebben segítjük a munkájukat, ügyeljünk a kampány ígéreteire, tisztaságára).
- Minden képviselőnek van egy helyettese, aki havi a rendszerességű üléseken helyettesíti hiányzás esetén.
- Minden féléves ciklus kezdetén a képviselőknek esküt kell tenniük, melyben fogadalmat tesznek, hogy mindenkor a közösség és az általuk képviselt csoport érdekeit fogják szem előtt tartani.
- Minden gyűlési alkalmon tisztázni kell a legfontosabb szabályokat, melynek lényege, hogy mindenki egyenlően tudja képviselni az álláspontját, amihez biztonságos teret a résztvevők és a gyűlések moderátora egyaránt biztosít.
- Minden esetben törekedni kell arra, hogy a fiatalok és a szervezet munkatársai közös nevezőre jussanak a tárgyalt ügyekben. Fontos, hogy ezek a döntések valamilyen megállapodással záródjanak, ami egy konkrét tevékenységet, cselekvést takar, így a gyerekek, fiatalok kipróbálhatják magukat megvalósító szerepkörben is.
- Minden meghozott döntés gyakorlati megvalósításában is részt vesznek a csoportok. Ennek eredményeként projektől függően vagy minden csoport, vagy 1-1 csoport vállal megvalósítási feladatokat, melyet a közösen meghozott döntések mentén valósítanak meg.

SZERVEZET: MOTIVÁCIÓ OKTATÁSI EGYESÜLET TANODAÖNKORMÁNYZAT

Mi a siker?

Jól működő tanodaönkormányzat az, amelyben a résztvevők hatékonyan tudnak együttműködni, élni a képviselet által kapott lehetőségekkel, de tiszteletben tartják a vele járó felelősséget, és amelyben a résztvevők pontosan megértik a döntéshozatali folyamatok nehézségeit, előnyeit és képesek a közös érdekében döntéseket hozni. Ha a képviselt csoportok biztonságban és megfelelően képviseltetve érzik magukat, az megadja a bizalmat a képviselői pozíció iránt, ugyanakkor nem félnek akár kritikával illetni azt.

A fiatalok demokratikus attitűdje, aktivitása a folyamat során fejlődik, amit az élet egyéb területein is tudnak kamatoztatni hosszú távon. Legjobb esetben ezt közvetlenül meg is tapasztalhatjuk a velük való munka során.

Egy jó példa

- **Mikor:** 2023. tavasza
- **Hol:** Szegedi Motiváció Tanoda
- **Kik:** A Szegedi Motiváció Tanoda tanodás csoportjainak képviselői, a MOME belsőépítész munkatársa (Aki az egyik termet megtervező csoportfoglalkozások megtartásában volt a segítségünkre.), a tanodai mentorok képviselője, a Motiváció vezetőségi tagja.

A szegedi Motiváció Tanoda legnagyobb szobájának átalakítását határoztuk meg közös projektnak. A tanodaönkormányzat képviselői közösen döntöttek erről, majd cselekvési tervet, valamint korosztályi csoportonként látványterveket (montázs, makett) hoztak létre, melyen megjelenítették legfontosabb ötleteiket.

A tervező alkalmakat egy belsőépítész tartotta a délutáni foglalkozások keretein belül, mely során a két csoport felkészülhetett tervekkel a közös döntéshozatalra. Az alsósok és felsősök is két alkalmon foglalkoztak a teremmel.

SZERVEZET: MOTIVÁCIÓ OKTATÁSI EGYESÜLET

TANODAÖNKORMÁNYZAT

Az első alkalmon a terem jelenlegi kinézetével, funkcióival foglalkoztak. A második alkalom szólt az újító ötletek feldolgozásáról, valamint a végleges tervezési javaslat összeállításáról. Ezután került sor a tanodaönkormányzat gyűlésén az ötletek prezentálására, majd az érvelésre, ahol végül kialakult a végső terv.

A közös konklúzió az eddigi kinézetre vonatkozóan az volt, hogy már elavult, a terem kiállító funkciója nem tetszik a gyerekeknek, fiataloknak. Sokkal több modernebb díszítést, firkafalat, emlékfalat szeretnének kialakítani. Több zöld, növényekkel díszített felületet is szerettek volna, valamint hangulatvilágítást is beterveztek a költségvetésbe. Funkciójában egy digisarkot szerettek volna létrehozni, ahol a szünetekben a kihelyezett laptopokat bárki használni tudja.

A terem a különböző ötletek összegyűrásével nem csak esztétikusan, de funkciójában is hasznosan készülhetett el, melynek megvalósítása szintén a csoportok közös feladata volt egy közösségi alkalmon.

Mire figyelj?

- Kezdetben érdemes felkínálni konkrét, akár könnyebben megvalósítható projektötleteket (pl. közös főzés, közös program megszervezése). Ezekkel tapasztalhatják meg, hogy milyen is ennek a rendszernek, a közös gondolkodás működése. Tapasztalatszerzést követően már könnyebben tudnak a fiatalok is projekteket generálni.

MÉRFÖLDKÖVEK A YOU THRIVE PROGRAMBAN

További részleteket ismerhetsz meg a teljes You Thrive projektről Civil Rádió Miskolc rövid, informatív podcast adásaiban.

Az témában készült interjúkat az alábbi linken érheted el:

<https://soundcloud.com/civilradiomiskolc>

További részletek az Aspektus Csoport weboldalán:

<https://www.aspektus.hu/you-thrive/>

